

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 41. V Ljubljani, v saboto 21. avgusta 1897. Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako sredo in saboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravištvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Razmere na Primorskem.

V Istri dne 15. avg. 1897.

Čestokrat smo že trdili, da na Primorskem nestrpni Italianissimi veter sejejo, a da bodo želi vihar. Proti Slovanom namreč tako strune nategujejo, da morajo kmalu popokati. Delajo na vse mogoče načine, da bi si podjarmili Slovane, posebno po Istri, kajti za Istro sploh trdijo, da je italijanska provincija. „Evviva Istria italiana!“ tako kriče pri vsaki najmanjši priložnosti. S tem pa ne mislijo, da bi bila Istra le po jeziku italijanska, ampak v zmislu irredente je Istra provincija italijanskega kraljestva, dasi še nerešena. Italijanskim nestrpnem je namreč silno dolg čas po italijanski nezabeljeni polenti, kajti avstrijskega mesa in kruha so že siti. Ni čudo, saj jih pa tudi primorska vlada boža in pita z najboljšimi jedili, in upijanili so se že avstrijskega kruha! Gorje pa onemu, ki se kruha upijani! Pri nas pravijo, da tak človek nekako pamet izgubi. Vede se res večkrat italijanska sodrga proti Slovanom tako, kakor bi bila izgubila pamet.

Čudimo se pa, da je primorska vlada hoté tako slepa, da noče videti, kam merijo stremljenja italijanskih neodrešencev. Delajo vedno bolj očitno, in odkrivajo svoje zlobne namene, a vse to mirno gleda gospóda iz rumene palače v Trstu! Sicer pa ni čudno, saj nam je neki politični uradnik pred leti trdil, da c. kr. uradnik na Primorskem, posebno pa po istrskih mestih, mora biti irredentist, ako hoče imeti mir, in kar je še bolje, ako hoče hitreje v svoji karijeri napredovati. Tako je, a žalostno, da je tako! — Vender včasih primorsko vlado malo skrbi, kam lahko dovedó Primorsko izdajalske težnje istrskih in tržaških Italianissimov. Evo dokaza iz polpreteklega časa: Cenjenim čitateljem je znano, da so šli ob času grško-turške vojske italijanski

Garibaldinci na Grško pokazat, kako se znajo — teči in za seboj cele turške armade poditi. Dolg čas jim je bilo najbrže po Abesiniji, kjer so se ravno dobro navadili teči pred sovražnikom, pa so morali domov. Puskusimo še na Grškem, so si mislili! Zmagonosno tepeni so odpluli Garibaldinci, a ne domov, ampak krenili so jo naravnost proti Avstriji, da obiščejo svoje neodrešene brate v Piranu. Seveda so bili na skrivnem o tem obisku obveščeni vsi italijanski neodrešenci in pozvani, da pohité brž počastit svoje prihodnje rešilce iz krempljev avstrijskega dvo-glavega orla. A na veliko žalost naših zaslepljencev je primorska vlada še o pravem času zaznala o tej nakani. Tedaj pa hitro na noge vsa žendarmacija, vsa finančna straža — in ne vem še kaj! Morali so cele noči krožiti ob morsk obali doli do Pole in čakati, kdaj se prikaže ona italijanska ladja blizu istrskega obrežja. Vsi čuvaji v svetilnikih so imeli strog ukaz, da morajo, kakor hitro bi zagledali na morju ono ladjo, brzojaviti v Polo, da prej ko prej pride vojna ladja in pripluje pred Piran, ali pa odžene italijanske pritepenice. Zakaj pa primorska vlada ni dopustila, da bi bila priplula italijanska ladja z Garibaldinci v neodrešeni Piran? Saj iz „višjih ozirov“ bi morala tudi to dopustiti! Kaj se ne boji, da jo zopet napade glasoviti Imbriani v Rimu? Saj je vender delo krščanskega usmiljenja, jetnike obiskavati. Morda se pa primorska vlada venderle boji, da bi znabiti piranski nestrpneži uprizorili kako protiaustrijsko demonstracijo? Tedaj je pa bolje, da se nevarnost zabrani in pred svetom prikrije. Drznega otroka, ki smo ga slabo vzgojili, moramo vender le sem pa tje malo „pošlati“, ker drugače bi še lahko užugal. Najbrže je pri tej priliki, kakor pred volitvami, zopet ob mizo udarila ona visoka žena v Trstu, in zahtevala, da se nameravani obisk italij. Garibaldincev v Piranu zabrani, kajti drugače

bi se moglo zgoditi, da zgubi svoje tisočake, katere ji nekdo iz rumene palače v Trstu dolguje. — No, bodi kakor hoče, trebilo „Piccolo“ je vso stvar popolnoma zamolčalo, in seveda primorska vlada jo je tudi lepo zamolčala iz „svojih ozirov“. A vesta naj gosp. Rinaldini in njegov verni sluga gosp. okrajni glavar v Kopru, da je naše zvesto, avstrijsko čuteče občinstvo to izvedelo in že zaradi poskusa bilo ogorčeno.

Niže italijansko ljudstvo je pa tudi že do grla sito različnih nespametnostij neodrešencev. Ljudstvu se njihovo početje zdi smešno. In zato je začelo dajati duška svoji pravični nevolji. Na dan sv. Nazarija je prišlo med plačano piransko sodrgo, ki se rekrutira iz postopačev, rokodelcev in trgovskih pomočnikov, in med poljedelci in ribiči do pretepa. In zakaj? Pijana in plačana druhal kričala je po svoji navadi „evviva Italia“, „evviva Umberto!“ A zvestim Avstrijem, poljedelcem in ribičem, to ni bilo prav. Zato so druhal zavrnili. Med tem je prišlo do prepira, pretepa, tako da sta morali miriti žendarmacija in finančna straža. Seveda, židovski „Piccolo“ je tudi to zamolčal, ker so se preteпали sami Italijani. Sicer se pa za take demonstracije, ki imajo vse protidinastičen značaj, nihče ne zmeni, saj g. okrajni glavar v Kopru tako nikdar ne sliši kričanja „evviva Italia!“, ampak vselej se mu dozdeva, da druhal kriči „evviva Istria italiana!“, češ, to se že sme kričati. Tako je tudi na Pomjansčini nekdaš slišal le „evviva Istria italiana!“, ni pa mogel verjeti, da so italijanski podajaci kričali „evviva Italia!“

Na dan sv. Petra in Pavla je bila v Kopru veselica „Leg. naz“. Ker je došlo na to veselico nepričakovano malo ljudstva, in ker so imeli gospodje izgubo, se je seveda veselica tudi nepričakovano po programu vršila. Ni bilo namreč pravega navdušenja, in zato so zaostale obli. gatne protiaustrijske demonstracije. Sicer je bilo

Gabrovčani.

(Odlomek iz nenatisnjene povesti.)

Kdor udari peš po glavni cesti iz Ljubljane proti Štajarski, primaha, če ga spotoma nobena gostilna ne zvabi pod svojo gostoljubno streho, v dobrih petih urah v tesno, precej mračno dolino, katero napaja dosti močen potok, ki tu rahleje, tam silneje izpodmaka gorovje, koje z južne, odsojne strani oklepa dolino. Na vznožju tistega gorovja, ki od severne prisojne strani sega v raven svet, vije se velika cesta, dvigajoča se v znatne klance tam, kjer ji gorovje s svojimi nosovi, jeziki, obronki in kakor se še imenujejo njega odrastki, zapira ravno pot. Vrh takega klanca stoji vas Gabrovec. Tisto malo ravnega sveta, kar ga leži pod Gabrovcem med cesto in potokom, pokrivajo sočni travniki, na katerih izvira marsikak bister studenec. Hribe in rebrine, dvigajoče se nad dolino, odevajo na odsojni strani ponekod še gozdi, ponekod pa štrlé iz otožne golave že samo štori, koje sem in tam sramežljivo prikriva kak bujen grm; prisojna stran, mestoma preščipljena z jarki in zarezami, je dobro obdelana in ob letnem času, ko zore žita, podobna veliki plahti, koje je voznik, predno jo je pogrnil po svojem visoko naloženem vozu, zakrpal z mnogimi zaplatami različnih barv. Gabrovčani pravijo o svoji dolini,

da jo je Bog prvotno ustvaril medvedom in volkovom v bivališče in je še le pozneje, ko se je silno zaplodil človeški rod, dopustil, da je človek od ondod pregnal zverjad, iztrebil hosto in šumo in se za silo nastanil tamkaj. Ni dvoma, da je osnovana ta trditev, ne kdaj se je človek v teh hribih prvič postavil po robu zverini, ali tamkaj med kamenito in bronasto dobo, kajli, o tem ne ve povedati v Gabrovcu živa duša. Še menj vedo povedati o začetku Gabrovca stare kronike, v katere smo imeli čast pogledati, tako da smo bili zarad nedostatka tujih sporočil prisiljeni, enkrat v svojem življenju napeti lok lastne bistroumnosti in vglobiti se v tisto staro šaro, ki se imenuje material za raziskavanje prazgodovinske dobe. No sad naše bire je bil do cela ničev, ker po krepkem brskanju in mučnem premišljevanju nismo uganili in dognali nič kremenitega. Iz te zagate nam je pomagal gabrovški berač Devs, ki nam je na dotično vprašanje in za podarjeno šestico razjasnil, da je dobila vas svoje ime najbrž od mnogih gabrov, ki so se šopirili po dolini, dokler jih niso kmetje posekali in prodali za drva in za davke, tako da vsaj nekaj vemo o začetku imenitne vasi, in nam nič ni žal za podarjeno šestico. Iz dobe, ki pride kmalu za prazgodovinsko, imamo samo jedno sporočilo, pisano na platnicah stare molitvene knjige, katero hrani sedanji

gospod župnik gabrovški. In tisto poročilo pravi in govori, da je stara gabrovška cerkev, ki je bila posvečena sv. Jeronimu, do tal pogorela tega in tega leta, da je bila potem na novo zidana, blagoslovljena in posvečena sv. Florijanu, naj bi jo ta dobrotvorec varoval časnega, vso sosesko pa tudi večnega ognja. Dalje stoji na tistih platnicah, da je v novo cerkev vdarila strela (letnica je tako zamazana, da je ni mogoče razbrati), in jej razrušila cel vogel, na kar so se župljani spomnili svojega starega dobrotnika sv. Jeronima, ter mu postavili pred cerkvijo kraj župnikovega vrta majhno kapelico. In od tistih dob — tako sklepa poročilo — imata soseska in cerkev mir pred ognjem in strelo.

Gabrovčani so delavni, bogaboječji ljudje. V nekem oziru približali so se zelo kulturi: njih hiše so zidane, pobeljene, nekatere že s skalico krite, hlevi so prostorni, obokani, okrog hiš se razprostirajo vrti, ki dajo lepo senco za nedeljski počitek, obilo slastnega sadja in so kuram prijetno šetališče. Tisti, ki prebivajo ob beli cesti, veličajo se z nekakim ponosom za dolince, v tem ko svojim sosedom, ki bivajo četr ali pol ure daleč nad njimi v hribih, in se štejejo z njimi vred v isto sosesko in župnijo, radi privoščijo pridevek „hribovec“ in „gorjanec“, s kojim spajajo nekaj posebno robatega in neotesanega. (Dalje prihi.)

videti le istrske in italijanske zastave, avstrijskih smo zastoj iskali. Koperski gospodje morajo pokazati pri vsaki priliki, da je Koper italijansko mesto. Gosp. glavar je molčal, ko je videl same italijanske zastave vibrati v dvorani in pred njo, ni pa molčalo kopersko nižje ljudstvo. Bilo je že prejšnji dan silno razburjeno, češ, Kaj nam mar „Lega“, kruha in dela naj nam da gospôda, ne pa takih neumnostij. „Kruha, kruha!“ Tega niso klicali več navadni koperski plačani razgrajalci, ampak socijalni demokratje, ki se silno hitro množe po istrskih mestih. „Gospodje nam ne bodo dolgo ukazovali, ker pri prihodnjih volitvah se hočemo poskusiti!“ Tako se je čulo po Kopru. Le tako naprej! Gospodje so vas vzgajili, sedaj naj vas tudi imajo, drugEGA ne zaslužijo. Naj tedaj žanjejo vihar, ker so sejali veter. Italijanskemu nižjemu ljudstvu se materijelno še slabše godi, kot našemu. Gospôda ljudstvo le takrat pozna, kadar ga podi na volišče, a dalje se ne briga za „campagnuolo“. — Ker se pa „kampanjol“ drugam ni vedel obrniti, obrnil se je do socijalnih demokratov, ki mu obetajo še celo premoženje gospôde. Lepa in vabliva ponudba za izstradanega kolona in rokodelca!

Seveda ljudstva ne osreči niti gospôda, niti socijalisti. Take so tedaj razmere po Istri, posebno po Kopru, Izoli, in deloma tudi v Piranu. V Miljah imajo socijalisti že tako vse v rokah in od tod se dalje širi socijalna demokracija. Žali Bog, da se je tudi slovensko prosto ljudstvo začelo že preveč zanimati za pogubljive težnje socijalnih demokratov, dasiravno je isto v tesnejši zvezi s svojimi voditelji. A za italijansko prosto ljudstvo, za delavce, kojih je po mestih na tisoče, kdo se briga? Italijanska duhovščina? Ta meni, da je bolje in bolj krščansko, skrivaj kovati zoper Slované vsakovrstne naklepe. Slovana preganjati, zaničevati, to je dandanes pri mlajši duhovščini „Amico“-ve barve pravo. Sploh ne vemo, v čem vendar obstoji „ta božji katolicizem“ „Amico“-vih pristašev. Morda zalezovati pogovore visokih cerkvenih dostojanstvenikov in poslušati pri vratih, ter potem denuncirati? Dragi gospodje, kaj bi bilo bolj krščansko, organizovati tisoče italijanskih delavcev, ki slepo drve v pogubo in še druge vlečejo za seboj! Mi se organizujemo z našim ljudstvom na podlagi kršč. socializma, a vi bežite pred njim in tako pehate na tisoče delavcev in rokodelcev v propad!

Na Primorskem je vse nekako napeto: kupa trpljenja in potrpežljivosti primorskih Slovanov je že prenapolnjena, absurdnost italijanske gospode, ne izvzemši „Amico“-vih katolikov, je že na najvišji stopinji! In istrski nestrpni neodrešenci že tako prenapete strune hočejo še bolj nategniti. Kak bode konec teh babilonskih zmešnjav, v koje je zavozila primorska vlada, nam pokaže prihodnost. Mi le toliko vemo in tudi upamo, da resnica mora zmagati nad krivico in lažjo, naj je že krivica in laž v obleki židovskega liberalstva, ali pa v obleki glasovitega katoličanstva „Amico“-vega! Istranin.

Izvirni dopisi.

Iz Šoštanja, 17. avgusta. Bližajo se občinske volitve v Šoštanju. Šest let je poteklo, odkar je trška občina v slovenskih rokah. Imamo narodnega župana g. Rajšterja in narodne odbornike, ki se vsi po svojih močeh trudijo, gospodarsko stanje zboljšati. Tukaj, kjer imajo naši nasprotniki najbolj v poturicah Francu Waschnaggu in sinovih, nekdanjih Sokolih, — močno materijalno zaslombo, bi bilo nujno potrebno, da bi naši narodnjaki vedno bili tudi v odlični dotiki z ljudstvom, da bi se ljudstvo zavedalo svoje narodnosti.

Vrli narodnjaki, katerih prva zasluga je, da so iztrgali naš trg nasprotniku, g. notar Kačič, g. poslanec Ivan Vošnjak in vč. g. župnik Govedič, naj bi sedaj vse moči napeli, da se trg obdrži naroden. Ako nam pade Šoštanj, padejo še druge občine v saleški dolini. Kar smo si težko priborili, tega ne smemo zgubiti! Daleč smo res že padli, ker naši nasprotniki kupujejo s pijačo in denarjem v gostilni Petschniggovi glasove že cela tri leta. Obdelujejo tu kmeta in

delavca, ga napajajo, mu obetajo zlate gradove, dokler jim ne obljubi svojega glasu. Ali se ne bi dalo tudi od naše strani kaj napraviti? Ali ne bi bil umesten tu kak izlet sokolski iz Celja v Šoštanj? Naši narodnjaki in prvaki naj ljudstvo pouče, kake nevarnosti mu v narodnem, verskem in gospodarskem oziru prete, ako pridejo poturice v občinski svet. Posebno je treba paziti Nemčurjem na prste in jih, če ne gre drugače, — sodno preganjati za njih podle laži in obrekovanja. Pokazati je treba ljudstvu, da ni res, kar oni lažejo. V to bi bil posebno primeren kak poučen volilni shod. — Še je čas, na delo torej! Videant consules, ker sicer, tužna nam majka!

Iz Žalca, 18. avgusta. K shodu, katerega je sklical naš drž. poslanec plemeniti vitez Berks v naš trg 15. t. m., je prišlo precejšnje število volilcev ne le samo iz Žalca, temveč tudi iz bližnjih vasij. Za predsednika shoda se je enoglasno izvolil gospod župan Josip Širca. G. predsednik je pozdravil vse došle goste in pozval g. drž. poslance, da poroča o državnem zboru. Gospod drž. poslanec nam je na to na kratko opisal letošnje žalostno stališče državnega zbora. Pravi, da se je večina, v kateri so tudi naši slov. poslanci, veliko trudila, da bi odobrila postavke, katere so vsej državi in posameznim narodom v prid in korist. Ali kakor hitro se je začelo v drž. zboru o kakšni točki razpravljati, katera je za blagostanje ljudstva neobhodno potrebna, so začeli nemški liberalci tako kričati, da je bilo vse nadaljno posvetovanje nemogoče. Gosp. drž. poslanec je dejal nadalje, da on odbrava jezikovne naredbe, katere so se izdale za Češko. Na to se sklene resolucija, da želé tukaj zbrani volilci, da se enake jezikovne naredbe v kratkem izdajo tudi za vse slovenske pokrajine. Nadalje je zatrjeval g. drž. posl., da se bode pri pogodbi z Ogersko z vso močjo potegoval za to, da se Avstriji ne naložijo prevelika bremena. Nadalje je še zagotovil g. drž. posl. da si šteje v sveto dolžnost, da bode v drž. zboru vedno uvaževal vsestranske interese svojih volilcev. G. dr. Pipuš iz Celja je govoril o žalostnih razmerah v Celju, ter je opozarjal zbrane goste, da naj kaznujejo celjske Nemce za njih nesramno postopanje proti Slovincem s tem, da jih s kupovanjem in trženjem nič več nadalje ne podpirajo. V enakem smislu je govoril tudi odgovorni urednik „Domovine“ g. A. Beg. Gospod tajnik Ivan Kač je opominjal g. drž. posl., da naj gleda po možnosti na to, da se vojaška bremena, posebno glede orožnih vaj, v času, ko je največ dela, olajšajo. Gospod državni poslanec je zagotovil zborovalce, da bode tudi v tem oziru uvaževal njih interese, ter se je zahvalil zbranim za tako obilen obisk. V imenu vseh se je zahvalil g. predsednik drž. poslancu, da je blagovolil priti v trg Žalec in poročati o drž. zb. ru, in pozval je zbrane, da ga zahvalijo s trikratnim „Živijo“. Slednjič je opominjal g. predsednik zbrane goste, da se spomnijo presvetlega cesarja, ter tudi njemu zakličejo trikratni „Živijo“.

Politiški pregled.

Državni zbor se snide, ako se bode vladi posrečilo spraviti Čeha in Nemce, že koncem septembra. Na dnevnem redu prve seje bode izvolitev članov delegacije in indemnitet za cesarske naredbe o kreditih v podporo po prirodnih nezgodah oškodovanih okrajev.

Spravne konference, katerih bi se udeležili odposlanci češki in nemški, hoče sklicati vlada dne 26. t. m. Čehi so določili za odposlance: dr. Herolda, dr. Pacaka, dr. Gregra, dr. Kaizla, Adameka in praškega župana Podlipnega. Nemce je povabil za jutri dr. Schlesinger v Prago, da se dogovoré, če hočejo poslati h konferencam svoje zastopnike. Schönererijanci so proti vsakemu sporazumu. Ako pride do konference, namerava vlada predložiti v razpravo: 1.) Načrt deželnega zakona gledé rabe obeh deželnih jezikov pri avtonomnih uradih; 2.) temu zakonu primerno premembo jezikovnih naredeb; 3.) novelo k deželnemu redu in deželnemu volilnemu redu; 4.) načrt zakona gledé kurij v češkem deželnem zboru; 5.) načrt zakona gledé šol za

manjšine; 6.) načrt državnega zakona gledé vredbe okrožnih uradov na Češkem.

V hrvatskem saboru se je zedinjena opozicija v svoji adresi spomnila hrvatskega državnega prava ter je izrazila željo, da naj se s Hrvatsko zedinijo Dalmacija, Reka, Žumberk in Medmorje. Narodna stranka, ki ima v saboru večino, vsega tega ni nič omenjala. Drugačna je pa narodna stranka v Dalmaciji. Ta je istotako, kakor stranka prava, za zedinjenje s Hrvatsko. „V Dalmaciji“, pravi „Jedinstvo“, glasilo hrvatske narodne stranke, „ni niti jednega Hrvata, ki bi si tega ne želel in bi po tem ne hrepenel“.

Rus Nosilev je pri svojih znanstvenih preiskavah severnih krajev našel krajšo, ledu pristo pot po morju iz Sibirije v Evropo. Preiskal je tudi poluotok Jalmal.

Po Carigradu so začele pokati bombe. Jedna se je razpočila pred policijskim ravnateljstvom v Peri, druga pa pri palači velikega vezirja. Vsled tega so zopet začeli preganjati in zapirati Armence. Bati se je, da se bode zopet pričelo klanje Armencev po deželi.

Tesalijo bodo vsled pogodbe z Grško Turki izpraznili. Obdržali bodo le Volo, dokler Grška ne plača vojne odškodnine.

Domače novice.

Osebnosti. — Jutri bode slovesno umeščen stolnim kanonikom ljubljanskim č. gosp. Jožef Erker. — 25letnico mašništva je obhajal 10. t. m. č. g. M. Strašek, župnik pri Št. Janžu na Peči. — V Št. Juriju pri Kranju je umrl 18. t. m. č. g. Valentin Skul, župnik v pokoju. Rodom je bil Ljubljčan. — Nadgeometrom II. reda pri agrarni operaciji na Kranjskem je imenovan Jan. Sirk. Geometra I. reda postala sta Ferd. Čermak in Jan. Presel. Geometer asistent Josip Deuster je postal eleve za pregledovanje zemljiškega katastra. — V Ljubljani se je mudil te dni odličen gost, dr. Evgenij Vjačeslavovič Pětukov, redni profesor carskega vseučilišča v Jurjevu. Študiral je v muzeju gradivo za slovensko literarno zgodovino. — Na Bledu biva vojni minister pl. Krieghammer. — Primadona slov. gledališča gdč. Mařenka Sevcikova je preteklo saboto v operi „Faust“ nastopila na narodnem gledališču v Pragi ter dosegla lep uspeh.

O vseslovenskem shodu piše „Domovina“: „Za vseslovenski shod naj bi se ne pripravljali samo pripravljalni odbori, ampak ves narod. Ljudstvo bi bilo treba poučevati o pomenu vseslovenskega shoda, v ljudstvu bi bilo treba buditi zanimanje za shod, in ljudstvo naj bi tudi izražalo svoje mnenje o shodu in svoje želje glede tega shoda. To bi se pa doseglo samo, ako bi bili pripravljalni odbori v ozki zvezi z našim časopisjem. Glavni namen vseslovenskega shoda bode vendar, načrtati naš politični program za bližnjo bodočnost, načrtati naš skupni slovenski program.“ Kaj pravi k temu pripravljalni odbor v Ljubljani? Ali je že vse uredil, da načrta na shodu naš skupni slovenski program in Slovincem pokaže pot k slogi? Kakor nam zagotavljajo odlični izvenkranjski rodoljubi, se preko te, za slovenski narod najvažnejše točke ne bode moglo preiti na dnevni red. — Na vseslovenskem shodu bode resolucijo o razmerah na Goriškem utemeljeval goriški odvetnik gosp. dr. Alojzij Franko, ki je sprejel to nalogo od pripravljalnega odbora v Gorici.

Sijaj, sijaj solnce! Gospoda dr. Ušeničnika smo izbezali. Ponatisnili smo v 38. šte. „Slov. Lista“ iz „Corr. Blatta“ notico o razmeri med škofovskim poslanjem in politiko in, ne da bi bili povedali svoje mnenje, pristavili smo le besede: „Pričakujemo, da bode na to luč g. dr. Ušeničnik prižgal svojo luč“. Zadeva je bila tem bolj resna, ker je trdil urednik „Corr. Blatta“, da so ž njim jednega mnenja vsi naročniki, okrog 5000 duhovnikov. Prižgal je luč g. doktor — ne „Corr. Blatt“, ampak „Slov. Listu“, ki je dosedaj o tej stvari še molčal, kakor minister Gregor v „Martinu Krpanu“. Luč je imenoval g. dr. Ušeničnik „solnce“ in pod to svetlo luč je postavil v „Slovincu“ kopico neopravičenih podtikanj, katerih resumé je izrekel ustno prijatelju: „Ne stopi

čez prag Matere božje, dokler se ne odpoveš „Slov. Listu“! — A posvetil je s pomočjo znanega nemškega kanonika tudi „Corr. Blatt“ v dunajskem „Vaterlandu“, pišoč, da se s katekizemsko politiko dajo rešiti vsa politična vprašanja. Nato se je pa oglasila dne 17. t. m. „Reichspost“ v dolgem članku, v katerem dokazuje, da ne velja za vsa politična vprašanja katekizemska politika, in da je to manija, če se izobčujejo zvesti katoličani, ki se drznejšo imeti glede teološko neutemeljenega in nepravlega stavka drugo mnenje. Ker je tudi pri „Reichsposti“ še vedno jako mnogo duhovnov, je postala zadeva skoro akutna. Slabo bi bilo, ako bi g. dr. Ušeničnik ne prižgal sedaj „Reichsposti“ celega solnca.

Ali res povsod? Zadnji četrtek je nekdo pisal v „Edinosti“: „Sloga je povsod neplodna, boj pa ostri um, rodi nova dela, išče nova pota, pa prinaša več luči.“ — Nam se to ne zdi popolnoma resnično, niti glede literature. Kako silno hira naša literatura, ko imamo vendar dovolj nesloge! Glede slovenske politike je pa ta nauk naravnost pogubljen v prvi vrsti za tržaške Slovence in, ako se bom vedno med seboj klali, nazadnje tudi za Kranjce.

Slovinci zborujejo. Jutri bode shod v Radčah, kakor smo že omenili, dalje v Idriji „pri črnem orlu“, kjer bodeta poročala gg. poslanca dr. Ferjančič in dr. Majaron, na shodu v Slovenjem Gradcu bodeta pa govorila gg. poslanca dr. Žičkar in Ivan Vošnjak. Slovensko društvo na Štajarskem priredi isti dan shod na Rečici v Gor. Savinjski dolini v gostilni g. Stigliča in dne 29. avgusta v Slov. Bistrici v prostorih g. Novaka; začetek ob 3. uri popoldne. Dalje bode sklical volilske shode gosp. drž. poslanec dr. L. Gregorec, in sicer dne 5. septembra v Gor. Radgoni pri g. Škrlec, dne 8. sept. v Cirkulanah v Halozah pri g. Korenjaku in dne 12. sept. na Slatini pri g. Ogrizku. Dne 5. sept. bode g. dr. Žičkar napravil shod v Velenju.

Izlet v Idrijo priredi „Ljubljanski Sokol“ prihodnjo nedeljo, dne 29. avgusta.

Koncert v Postojini prirede jutri sokolski tamburaši iz Ljubljane.

Bojkot. Po znanih dogodkih v Celju se mnogo govori o bojkotu, ki naj ga naredo štajarski Slovenci celjski nemški trdnjavi. Sestradaimo trdnjavo! Tudi v Ljubljani bi bilo potrebno kaj sličnega ukreniti glede tistih tvrdk, ki imajo nemške napise, nemške račune in nemške uslužbenice.

V Celju je hodilo v šolo minulo leto 241 gimnazijcev slovenske narodnosti. V obeh slovensko nemških razredih jih je bilo 100 in na nemški višji gimnaziji 141. In naši nasprotniki odrekajo vsi ti mladini pouk v maternem jeziku!

Dr. Roman Jacobi, zobni zdravnik v Ljubljani, pristaš socialnodemokratske stranke, je izstopil iz katoliške cerkve ter pristopil med „confessionsloserje.“ Še bolj originalen je bil mož takrat, ko je pri belem dnevu gnal po Ljubljani — svinjo.

„Narodni dom“ v Barkovljah pri Trstu se otvori s primerno slavnostjo 29. t. m. Barkovljanski „Narodni dom“ je last ondotnega „Obrtniškega društva“.

Za kapelico triglavske Matere božje je izgotovil pasar g. Kregar brezplačno lične svečnike.

Volitve v kozjanski okrajni zastop, ki so se vršile pretekli teden, so se za Slovence nepričakovano dobro iztekale. Izvoljeni so samo trije Nemci, ostali zastopniki so vrli slovenski možje. Kozjanski okrajni zastop dobi sedaj za načelnika odločnega Slovenca.

Šole družbe sv. Cirila in Metoda. O teh šolah piše „Soča“ v 33. številki nastopno: Mi družbeniki neduhovni nimamo nič proti temu, da bode pouk v družbenih šolah versko-naroden; pač pa bi odločno protestovali in od društva odstopili, ko bi kateri gospodje v družbi hoteli rabiti vero le kot plašč svoje pohlepnosti po svetovni vladi nad vsemi stanovi; zato pa tudi želimo in prosimo, naj družba ne vpeljuje samostanskih šol ter tako nekako izvršuje Ebenhochovih teženj. Svetno učiteljstvo koristi družbi

in narodu v šoli in zunaj šole; samostansko pa samo v šoli. Zadnje tudi preveč ločeno od naroda živi in ne more lahko spoznati vseh njegovih potreb in razmer, kakor svetno. Poleg tega je samostansko učiteljstvo vsled svoje obljube vedne in neomejene pokorščine strankarsko učiteljstvo, med tem, ko je svetno učiteljstvo podrejeno samo splošno veljavnim šolskim postavam in splošnim cerkvenim zapovedim. Šole družbe sv. Cirila in Metoda naj ne bodo strankarske, ampak splošne brez stankarskih namenov. Želeti je tudi, naj društvo vpeljuje za otroke v starosti od 6. do 12. leta mešane in ne po spolu ločenih šol, da ne bode zanemarljivo odgoje enega spola, kakor n. pr. v Velikovecu. — Taka pisava se nam ne zdi umestna. Da bi bile šole družbe sv. Cirila in Metoda strankarske, če v njih uče šolske sestre, in da so sestre vsled obljube pokorščine v šoli stankarske — to je malo predebela! V velikovski šoli otroci niso po spolu ločeni, pač pa v tržaški, ker tako bolje kaže. Znano nam je tudi, da so Tržičani vsled lepih uspehov v šoli postali s šolskimi sestrami zadovoljni, Korošci so jih pa že ves čas prav odkritosrčno veselili. Napačno bi bilo, ako bi družba sv. Cirila in Metoda povsod uvažala šolske sestre, še bolj napačno pa je, ako bi kdo hotel iste kamenjati zaradi njih stanu vkljub temu, da so izvrstne učiteljice.

V Pulju so dne 18. avgusta v morje spustili novo ladjo, torpedno križarico „Zenta“. Navzoča sta bila nadvojvoda Oton in nadvojvodinja Marija Jozefa. Na predvečer je bil Pulj s pristaniščem in ladjami krasno razsvetljen. Posebno veličastna je bila razsvetljava prostorov „Slovanske Čitalnice“. Nadvojvoda Oton je daroval za siromake v Pulju 500 gld.

Društva.

„Občeslovensko obrtno društvo“ v Celju zborovalo je pod predsedništvom gospoda Dragotina Hribarja dne 18. avgusta t. l. Zborovanja udeležilo se je izredno mnogo obrtnikov, pa tudi podpornih članov društva. Bil je tudi kot gost navzoč g. dr. Vinko Gregorič iz Ljubljane. Pretresovale so se jako važne stvari glede organizacije slovenskega obrtništva. Sklenilo se je tudi, osnovati „Slovensko delavsko politično društvo“ in se je za ustanovitev istega volil posebni odsek.

Novo „Bralno društvo“ se je ustanovilo na Vrhniki.

Slov. planinsko društvo bode dne 8. septembra obhajalo v Mozirju 60letnico svojega častnega člana g. J. Frischaufa, vseučiliškega profesorja v Gradcu. Frischauf podpira slov. turizmo in je Slovincem pravičen, kar pri Nemcih težko najdemo.

Slov. pevsko in bralno društvo „Triglav“ v Radovljici priredi v nedeljo dne, 29. t. m., veliko vrtno veselico v restavraciji g. V. Hudovernika. Nastopil bode po večletnem premoru društveni mešani in moški zbor, ki se je pod novim vodstvom nenavadno krepko vspel. Natančnejši program priobčimo v kratkem.

Književnost in umetnost.

Zgodovina župnij in zvonovi v dekaniji Radolice. Spisal Jožef Lavtižar, župnik v Rátečah na Gorenjskem. Cena 80 kr. Založil pisatelj. — Na 148. straneh so v tej knjigi natanko opisani zvonovi vseh cerkv v radovljiški dekaniji in pri vsaki župniji je pridejan kratek obris njene zgodovine in beležke o župnikih, sestavljene večinoma po župnijskih maticah. Knjiga je prav lepa in vsem prijateljem naše domače zgodovine priporočamo, da si jo naroče pri g. pisatelju. Koliko je g. Lavtižar imel truda samo s tem, da je oblezel vse zvonike in natančno prepisal vse napise od 185 zvonov, izmed katerih so nekateri zelo stari in zanimivi! Marsikdo bi seveda želel čitati bolj obširno zgodovino cerkv, a začetek je storjen. Destavimo naj tu le dvoje pripomenj o pisanju krajevnih imen. Pisatelj pravi na str. 130, da je Viševsek pravilna pisava, ne Olševsek, ker stoji vas višje, kakor pol ure oddaljena vas Visoko. Ta zmota je najnovejšega izvora. Olševsek je prava pisava,

kakor stoji pisano v vseh starih listinah začeni v 12. stoletju z „Olswik“. Pravilno pa piše pisatelj na Olšah, mesto na Ovšihah. V Zavrčah bi se pa prav za prav moralo pisati: v Sovracih. Sovraci so se imenovali prebivalci ob izviru reke Sovre v Poljanski dolini. G. dr. Kos je posnel iz nekega urbarja, kakor čitamo v ravnokar izišlih „Izvestjih Muz. društva“, da se je kraj že l. 1630. imenoval „Souraczi“. Ob izviru selške Sore je pa vas Sórica ali Sôvrica.

Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Vsebine: 1.) J. Vrhovec: Gorski zakon in gorske pravde. (Dalje.) 2.) V. Steska: Beležke o nekaterih cerkvah v kočevskem dekanatu. 3.) Dr. Fr. Kos: Loško gospostvo l. 1630. — Mali zapiski. Ivan Kunšič: Imenoslovni paberki.

Razne stvari.

Pšenice so pridelali v zveznih državah Severne Amerike 550 milijonov metričnih centov. Izvozilo se je bode 185 milijonov centov. Francoska potrebuje za letos 20. milijonov tuje pšenice, katero bode treba uvoziti.

Ruski car v Poljski. Car Nikolaj bode kmalu potoval v Varšavo. Poljaki se veselijo carjevega prihoda in so nabrali 10 milijonov rubljev za ustanovo, ki bo nosila carjevo ime.

Poslano.*)

V 36. šte. „Slov. Lista“ priobčili smo „Poslano“, ki je vodstvu c. kr. kmetijske družbe kranjske razkrilo čudno poslovanje g. Šleglja v živinski bolnici. Na dejstva, katera smo navedli, da ta „kuršmid“ bolne konje vsprejema le, kadar se njemu ljubi, morala bi kmetijska družba odgovoriti s preiskavo. Ker nam je neumestno, zakaj slavni odbor na živinski bolnici pripušča g. Šleglju neumejeno gospodarstvo ter se ne briga za naše opravičene pritožbe, vprašamo se jedenkrat:

Ali obstoja še živinska bolnica, ali ne? In, ako obstoja (vsaj napis to kaže), kdo sme bolno živino prignati v bolnico? Ali samo tisti, ki pri g. Šleglju kuje?

Najbolje bi bilo, da slavni odbor nastavi na bolnici izkušenega živinozdravnika, ker v sedanjih časih „kuršmid“ ne zadošča več, in da ves zavod temeljito preosnuje.

V Ljubljani, 21. avgusta 1897.

Več posestnikov in članov kmetijske družbe.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Poslano.*)

V št. 184 „Slov. Naroda“ priobčila sta gg. Anton Klein in R. Branket, prvi kot bivši načelnik okr. bolniške blagajne ljubljanske, drugi pa kot nje blagajnik, neko „Poslano“, v katerem sama sebi slavo pojeta, a vse drugo tako tlačita v nič, da vsak razsodni človek takoj uvidi, kam pes tajo moli. Na brezkončno samohvalno jezičenje in zabavljanje podpisana početa reagirati, ker se jima zdi nepotrebno, da bi se zagovarjala pred lastnim svojim uradnikom oziroma pred bivšim načelnikom, ki ga je še le občni zbor prisilil do izpolnitve njegovih dolžnosti. Odgovarjamo samo na dve točki:

1.) Ni res, ampak zlobna izmišljotina je, da sem bil jaz, L. Breskvar, l. 1891, ko se je v blagajni dogodila velika defraudacija, član odborniškega. Pač pa je res, da sem bil odborniški član takrat, ko se je po nasvetu jako vplivnega moža v Ljubljani Götzl v blagajni nastavljal za uradnika, ki je pozneje v blagajni pomeveril nekaj denarja; toda ker se mi imenovani Götzl že takrat ni nič kaj dopadal, se odborniške seje, v kateri se je vršilo njegovo imenovanje, nisem udeležil, da ne bi s svojo opozicijo kalil jednoglasnega sklepa. Za tiste odborniške dobe pa blagajniška revizija, katera je za redno vodstvo knjig jedino, ali pa vsaj v prvi vrsti odgovorna, ni mogla zaslediti nobenih nerednosti. Po preteku dveletne odborniške dobe sem izstopil iz odbora, tako da za časa defraudacije nisem bil več njega član. Sicer pa je tudi do časa nerednosti, ali sem bil za tistega časa odbornik ali ne; kajti ako ves revizijski in ves upravni odbor defraudaciji ni mogel priti zlahka na sled, potem vendar noben razsodni človek ne more zahtevati, da bi se bilo to pač meni kot upravnemu odbora članu moralo posrečiti. Kaj ko bi se, recimo, kdaj g. Branketu mogla dokazati kaka neredna manipulacija z blagajniškim denarjem? Kdo bi bil zato odgovoren, da se jej ni že zdavnaj prišlo na sled? Morda da v prvi vrsti g. Klein kot bivši načelnik, na noben način pa ne katerikoli poljubni član upravnega odbora! Mida sva sicer prepričana, da se g. Branketu kake take nerednosti nikdar ne bo moglo očitati, vendar naj se iz tega primera spozna, da ne gre kakemu upravnemu odborniku podtikati, kar je mogoče da zagrešil revizijski odbor.

Toliko v pojasnilo gg. Kleinu in Branketu, katera naj v bodoče s svojimi trditvami bodeta vsaj nekoliko bolj previdna in resnicoljubna.

2.) Kar se pa uče enketi radi proste volitve, zdravnikov, je pa stvar sledeča. Po sklepu upravnega odbora, v katerem imajo večino g. Klein et cons., sem jaz, L. Kregar, enketo sklical v svrhu posveta o tej za blagajniške zave, rovanje velevažni zadevi. Da je bilo enketo samo do tega pomagati bolnikom in ustreči njih želji po prosti volitvi zdravnikov, v kolikor bi to pripuščalo denarne blagajniške razmere, to naj izprica jedini resoluciji, ki ji je enketa rodila, in ki slove: „Blagajniškemu načelniku in podnačelniku se nasvetuje, da naj stopita z načelnikom zdravniške zbornice g. dr. pl. Bleiweisom v razgovor glede proste volitve zdravnikov, o kojega vspehu naj pozneje enketo poročata; dalje naj načelnikstvo skrbi za to, da se sestavi natančna statistika o vseh slučajih obolenja blagajniških članov, na koje temelju bode mogoče presoditi, koliko bi blagajno stali zdravniki, ako se vpelje njih prosta izvolitev.“

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Tudi v tem oziru naj se bodoči enketi poročajo. To je tedaj sklenila po gg. Kleinu in Branketu toliko črnjena zdravniška enketa. Vsak, komur ni sampo do navadnega zabavljanja, ampak za resnično plodonosno delo, naj pa sedaj razsodi, kdo ima prav! Toliko za sedaj, če treba, pa pozneje več.

V Ljubljani, 20. avgusta 1897.

Ivan Kregar,
načelnik okr. bol. blag.

Luka Breskvar,
podnačelnik okr. bol. blag.

P. n.

Usojam si uljudno naznaniti da se **preselim** s svojo zvrstno urejeno

črevljarsko delavnico

v Kolodvorske ulice št. 12.

Kakor doslej, bodem tudi na novem prostoru čast duhovščini in slav. občinstvu točno izvrševal naročila ter postregel s solidnim blagom in nizkimi cenami.

V nadeji, da se na novem prostoru krog mojih odjemnikov znatno pomnoži, beležim

najodličnejšim spoštovanjem

Avgust Matè, črevljar.

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov

po najnižji ceni.

Lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek,

Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta.

Melusine- zobna in ustna voda

deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust **1 stekl. 50 kr.**

Neprekosljivega učinka je

Tanno-Chinin tinktura za lase

katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica 50 kr z navodom.

Jedina zaloga:

lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek.

LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljavo

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja streloводе

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

P. n.

Udano naznanjam, da sem po smrti svojega soproga, gosp. **Antona Umberger-ja**, gostilničarja „**pri Kolovratarju**“, preselila se v ukusno prenovljene prostore

restavracije „Pri Lipi“

Židovske ulice št. 5

ter svoje novo podjetje iskreno priporočam blagohotni podpori svojih cenjenih dosedanjih »Kolovratarjevih«
gostov, spoštovanih gostov gostilnice »Pri Lipi«
in sploh vsega slavnega občinstva v Ljubljani in na deželi.

Za **izborna gorko in mrzlo kuhinjo** je kakor doslej vedno skrbljivo, isto tako tudi za **pristna bela, rdeča in črna vina** ter za **vedno sveže Reiningshausovo in budjeviško pivo**.

Vzprejemljejo se tudi naročniki na obed.

Nadejaje se, da mi bo slavno občinstvo z obilnim obiskom pokazalo isto zaupanje, kakor je je vedno izkazovalo mojemu rajncemu možu, beležim

z najodličnejšim spoštovanjem

Marija Umberger.

V Ljubljani, dne 11. avgusta 1897.

Conc. asekurančni bureau Fr. Drenik

v Ljubljani.

Slavna ces. kralj. deželna vlada je meni podpisanemu, z odlokom z dne 12. maja t. l., št. 4410, podelila koncesijo za ustanovo **asekurančne pisarne** s pravico:

Posredovati in sprejemati zavarovalne ponudbe vsake stroke, to je: proti elementarnim škodam, za življenje, nezgode itd.;

zastopati zavarovalne družbe in zavarovance v slučajih škod in drugih zadevah;

strokovno izvrševati zavarovalne ponudbe za premakljivo imetje in stavbe vsakere vrste;

škode pregledati, oceniti (likvidirati), za asekurančna društva, ali mej njimi in strankami posredovati.

V obsegu predstojajočih pravic pričnem delovati ter se priporočam z vsem spoštovanjem

Franc Drenik,

Kongresni trg št. 3—II.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke,
zarebane strešne opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolje znane Vrhniške gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

Roman-cement

Dovški Portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Novo otvorjeno! **Sredi mesta.** Novo otvorjeno!

Zvezda.

Restavrant Fantini

Gradišče štev. 2.

Nova z velikim komfortom urejena restavracija.

Toči izborno

Reiningshausovo in budjeviško pivo. Najboljša vina. Izvrstna kuhinja.

Uzorna postrežba. Meščanske cene.

Čez ulico prednostne cene.

K obilnemu obisku vabi

najuljudneje

L. Fantini.